Lieta Nr.C29243218
Lietvedības Nr.CA-1457-19/1
ECLI:LV:RAT:2019:0613.C29243218.9.S

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Rīgā 2019. gada 13. jūnijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Madara Ābele,
tiesneši Gunta Ozoliņa un Valdis Vazdiķis,
rakstveida procesā izskatīja AS "Pilsētas zemes dienests" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 8. februāra spriedumu vienkāršotās procedūras lietā AS "Pilsētas zemes dienests" prasībā pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par naudas piedziņu.

Aprakstošā daļa

2018. gada 29. janvārī AS "Pilsētas zemes dienests" iesniegusi Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā prasību pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par zemes nomas maksas parāda un pievienotās vērtības nodokļa piedziņu, kurā, pamatojoties uz likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta pirmās daļas 3.punktu, 54.pantu, likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 4.panta piekto daļu, 12.panta otro prim daļu, Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta otrās daļas 4.punktu, 11.panta pirmo daļu, 17.[4] panta ceturtās daļas 3.punktu un Civillikuma 1838., 2141. un 2142. pantu, lūgts piedzīt par labu AS "Pilsētas zemes dienests" no atbildētājas kā ēkas Slokas ielā 217, Rīgā, pārvaldnieka zemes nomas maksas parādu par laika periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 21. janvārim 351,65 *euro* un pievienotās vērtības nodokli (21%) 73,85 *euro*, kopā 425,49 *euro*, kā arī noteikt prasītājai tiesības saņemt likumiskos procentus no piedzītās summas par laiku līdz sprieduma izpildei, lemt par tiesāšanās izdevumu piedziņu no atbildētāja par labu prasītājam.

Prasībā norādīts, ka uz zemes gabala Slokas ielā 215, 217, Rīgā, atrodas dzīvojamā ēka Slokas ielā 217, Rīgā, kuras uzturēšanai un apsaimniekošanai ir funkcionāli piesaistīta daļa prasītājam piederošā zemes gabala. Starp zemes īpašnieku un ēkas dzīvokļu (un nedzīvojamo telpu) īpašniekiem ir pastāvējušas un pastāv zemes likumiskās (piespiedu) nomas tiesiskās attiecības, kuras regulē likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētas" 4. panta piektā daļa un Civillikuma noteikumi, kā arī Pievienotās vērtības nodokļa likuma 34. panta septītā daļa.

Līdz 2017. gada 31. decembrim nomas līgums par ēkai funkcionāli nepieciešamā zemes gabala nomu bija noslēgts ar ēkas pārvaldnieku SIA "Rīgas namu pārvaldnieks". Pēc 2018. gada 1. janvāra zemes īpašniekam ar ēkas pārvaldnieku nav izdevies vienoties par zemes nomas līguma noslēgšanu rakstveidā.

Ņemot vērā apstākli, ka nedz dzīvokļu īpašnieki, nedz ēkas pārvaldnieks nav veikuši nomas maksājumus par laiku no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 21. janvārim, ir izveidojies zemes nomas maksas parāds, kas turpina pieaugt.

Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos par prasību norāda, ka to neatzīst un lūdz to noraidīt. Norāda, ka starp prasītāju un dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem pastāv piespiedu nomas tiesiskās attiecības.

Starp pusēm nav spēkā esoša tiesiska darījuma (spēkā esoša zemes piespiedu nomas līguma), no kura atbildētājai būtu kādi pienākumi, tai skaitā pienākums maksāt prasītājam zemes nomas maksu.

Atbildētāja norāda, ka, pārstāvot dzīvokļu īpašumu īpašnieku intereses kā pašvaldības pilnvarotā persona, kas dzīvojamās mājas pārvaldīšanu veic uz Privatizācijas likuma 50. panta septītās daļas pamata, slēdz zemes piespiedu nomas līgumu tad, kad likumā minētās puses izpildījušas tiem noteikto pienākumu. Tādējādi starp prasītāju un atbildētāju nepastāv zemes nomas tiesiskās attiecības uz likuma pamata, jo šo attiecību subjekti uz likuma pamata ir dzīvokļu īpašnieki un prasītāja.

Starp prasītāju un atbildētāju 2014. gada 23. decembrī noslēgtā zemes piespiedu nomas līguma Nr.7.41/1172/2014 par prasītājam piederošā zemesgabala nomu termiņš beidzies 2017. gada 31. decembrī un no tā izrietošās saistības pret prasītāju ir pilnībā izpildītas.

Atbildētāja vērš uzmanību, ka ceļot prasību tikai par zemes nomas maksas parāda piedziņu un tikai par 2018.gada janvāra 21 dienu, prasītājs izvairās no valsts nodevas samaksas pilnā apmērā, kāda tā būtu samaksājama valsts budžetā, ja būtu izteikts prasījums par zemes nomas līguma būtisko sastāvdaļu noteikšanu un zemes nomas līguma noslēgšanu.

Norāda, ka prasītāja rēķinājusi zemes nomas maksas parādu, par pamatu ņemot zemes nomas maksas procentu likmi 6 % no zemes kadastrālās vērtības gadā, kas konkrētā gadījumā neatbilst Privatizācijas likumā noteiktajam.

Papildus norāda, ka 2017. gada 29. decembrī atbildētāja saņēmusi prasītājas vēstuli par zemes nomas līgumiem, atbilstoši kuras saturam secināms, ka prasītāja piedāvājusi atstāt negrozītu 2014. gada 23. decembra zemes piespiedu nomas līgumā noteikto zemes maksas procentu likmi 5,90 % no zemes kadastrālās vērtības gadā, piemērojot pievienotās vērtības nodokli.

2018. gada 16. janvārī atbildētāja sniegusi atbildi, ka atbildētāja dzīvokļu īpašnieku vārdā nevar slēgt zemes piespiedu nomas līgumus, ņemot vērā apstākli, ka prasītājas norādītā zemes nomas maksa pārsniedz 2018. gadam noteikto maksimālo gada procentu likmi zemes nomas maksai.

2018.gada 6.aprīlī prasītāja Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā iesniegusi atsauksmi, kurā prasītāja norāda, ka atbildētājas celtie iebildumi nav pamats prasības noraidīšanai.

Norāda, ka zemes īpašniekam ir tiesības prasību tiesā par zemes nomas līguma noslēgšanu vērst pret personu, kurai nodotas attiecīgās dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas tiesības.

Norāda, ka pat gadījumos, kad tiek pieteikts prasījums par nomas tiesisko attiecību pastāvēšanu uz likuma pamata, šis prasījums nav atsevišķi apmaksājams ar valsts nodevumu, jo atzīstams par parāda piedziņas prasības pamatojumu.

Norāda, ka 2017. gada 27. jūnijā spēkā stājās grozījumi likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 54.panta otrajā daļā, kur noteica zemes nomas maksas aprobežojumu 6 % no zemes kadastrālās vērtības gadā, bet norma laikā līdz 2017. gada 31. decembrim zemes nomas

aprobežojumus atcēla vispār. Uzskatāms, ka vidēji svērtā nomas maksa mājai saglabājās 6 %.

2018. gada 13. decembrī Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā saņemti atbildētāja papildu paskaidrojumi un lūgums par pierādījumu pievienošanu, kuros norāda, ka 2018. gada 23. jūlijā starp pusēm noslēgta vienošanās Nr. 7.1-1/743/2018 par zemes nomas maksas par laika periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim samaksas kārtību, nosakot, ka atbildētājs dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem, par nomājamā zemes gabala lietošanu 2018. gadā veido uzkrājumu zemes nomas maksai, aprēķinot zemes nomas maksu 5 % apmērā no nomājamā zemesgabala kadastrālās vērtības.

Kā arī noteikts, ka starp pusēm nav panākta vienošanās par zemes piespiedu nomas līguma būtiskajām sastāvdaļām par periodu no 2018. gada 1. janvāra un starp pusēm pastāv atšķirīgs viedoklis par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu zemes nomas maksājumiem. Tāpat puses vienojušās, ka laikā kamēr jautājums nav noregulēts, atbildētāja iekasētos uzkrājumus zemes nomas maksai, samaksā prasītājai tādā apmērā, kādā tie iepriekšējā ceturksnī iekasēti no dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem.

Atbildētāja vienošanos pilda, 2018. gada 17. augustā un 2018. gada 15. novembrī veikti maksājumi Nr.18-7431 un Nr.18-7423 par 2018. gada faktiski iekasētās zemes nomas maksu 3658,77 *euro* apmērā pārskaitīšanu prasītājai.

Atbildētājs lūdz noraidīt prasību pilnā apmērā.

2019. gada 2. janvārī prasītāja iesniegusi Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā paskaidrojumus, kuros norāda, ka 2018. gada 23. jūlijā noslēgtā vienošanās Nr.7.1-1/743/2018 ir pagaidu noregulējums attiecībā uz maksājumu veikšanu līdz strīdus atrisināšanai. Kā arī tajā norādīts, ka starp pusēm nav panākta vienošanās par zemes nomas maksas apmēru un pievienotās vērtības nodokļa aprēķināšanas kārtību. Secīgi starp pusēm nav panākta vienošanās par zemes piespiedu nomas līguma būtiskajām sastāvdaļām un pusēm ir atšķirīgs viedoklis attiecībā uz nomas maksas aplikšanu ar pievienotās vērtības nodokli.

Prasītāja saņēmusi no atbildētāja faktiski iekasēto zemes nomas maksu 2018. gada 1. pusgadā 2404,82 *euro* un faktiski iekasēto zemes nomas maksu 2018. gada 3. ceturksnī 1253,95 *euro*. Lietā nav pierādījumu, ka prasītāja prasība būtu apmierināta par 5% apmērā no zemes kadastrālās vērtības, jo tad par 2018. gada 1. pusgadu būtu jāmaksā 2525,72 *euro* (neieskaitot pievienotās vērtības nodokli) un par 2018. gada 3. ceturksni – 1283,79 *euro*.

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019. gada 8. februāra spriedumu prasība noraidīta.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka uz prasītājai piederošā zemes gabala Slokas ielā 215, 217, Rīgā, atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamā māja Slokas ielā 217, Rīgā, kuras uzturēšanai un apsaimniekošanai ir funkcionāli piesaistīta daļa prasītājai piederošais zemesgabals 3242 m^2 platībā. Zemes īpašuma ar kadastra Nr.0100 117 0085 kadastrālā vērtība 2018. gadā noteikta 264 060 *euro*.

No 2014. gada 23. decembra zemes piespiedu nomas līguma Nr.7.4-1/1172/2014 tiesa secinājusi, ka līgums un no tā izrietošās saistības ir attiecināmas uz prasītāju un atbildētāju no līguma parakstīšanas dienas un ir spēkā līdz to pilnīgai izpildei par periodu no 2015. gada 1. janvāra līdz 2017. gada 31. decembrim vai līdz brīdim, kad atbildētājs zaudē dzīvojamās mājas pārvaldīšanas tiesības.

Tiesa konstatējusi, ka 2018. gada 23. jūlijā starp prasītāju un atbildētāju noslēgta vienošanās Nr. 7.1-1/743/2018 par zemes nomas maksas par periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim samaksas kārtību, kas noteic, ka atbildētājs dzīvojamās mājas Slokas ielā 217, Rīgā, dzīvokļu īpašniekiem par nomājamā zemesgabala lietošanu 2018.gadā veido uzkrājumu zemes nomas maksai, aprēķinot zemes nomas maksu 5 % apmērā no nomājamā zemesgabala kadastrālās vērtības.

Lietas materiāliem pievienots atbildētāja iesniegtais 2018.gada 17.augusta maksājuma dokuments Nr.18-7431, kas apstiprina zemes nomas samaksu 2404,82 *euro* apmērā par 2018. gada 1. pusgadu pēc 2018. gada 23. jūlija vienošanās Nr.7.11/743/2018, par Slokas ielā 217, Rīgā. Kā arī pievienots 2018. gada 15. novembra maksājuma dokuments Nr.18-7432, kas apstiprina zemes nomas samaksu 1253,95 *euro* apmērā par 2018. gada 3. ceturksni pēc 2018. gada 23. jūlija vienošanās Nr. 7.11/743/2018, par Slokas ielā 217, Rīgā.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka samaksa veikta pēc prasības celšanas tiesā un no maksājuma mērķa izriet, ka zemes noma maksāta par 2018. gada 1. pusgadu un 3. ceturksni, tātad arī par prasības pieteikumā norādīto periodu. Tādējādi tiesa secinājusi, ka prasības pieteikumā norādītais parāds ir samaksāts pilnībā un prasītājam vairs nebija pamata celtās prasības uzturēšanai, taču prasītāja nav atbilstoši Civilprocesa likuma 233. panta 4. punktā noteiktajam atsaukusi prasību un nav lūgusi izbeigt tiesvedību lietā sakarā ar prasības atsaukšanu, līdz ar to nav konstatējams pamats tiesvedības izbeigšanai lietā.

Ievērojot prasības pieteikumā norādīto prasības priekšmetu, saistību tiesības, uz kuru pamata atbildētājam kā parādniekam būtu jāizdara par labu prasītājam kā kreditoram zināma darbība – jāsamaksā parāds, un ievērojot to, ka atbildētājs ir iesniedzis pierādījumus tam, ka pēc prasības celšanas tiesā prasības pieteikumā norādītā kopējā parāda summa 425,49 *euro* apmērā ir samaksāta, pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasība ir noraidāma, jo vairs nepastāv prasības priekšmets, t.i., parāds ir samaksāts, un piedziņai vairs nav pamata.

Pirmās instances tiesa izvērtējusi 2017. gada 29. decembra prasītājas vēstuli Nr.280840 "Par zemes nomas līgumiem", kurā atbildētājam tika piedāvāts noslēgt zemes nomas līgumus par prasītājam piederošo zemesgabalu, uz kuriem atrodas atbildētāja pārvaldīšanā esošās dzīvojamās mājas, tai skaitā arī dzīvojamā māja Slokas ielā 217, Rīgā, nosakot fiksētu zemes nomas maksu, faktiski piedāvājot atstāt spēkā 2014. gada 23. decembra zemes piespiedu nomas līgumā noteikto un SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" 2018. gada 16. janvāra vēstuli Nr.1-2/2709, kurā norādīts, ka tā dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku vārdā nevar slēgt zemes piespiedu nomas līgumus, kas neatbilst normatīvo aktu prasībām un dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku interesēm, un piedāvā prasītājai noslēgt zemes piespiedu nomas maksas līgumus, nosakot zemes nomas maksu 2018. gadam 5 % apmērā no attiecīgo zemesgabalu vai to daļu kadastrālās vērtības 2018. gadā, tai skaitā pievienotās vērtības nodoklis atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai likmei.

No minētā tiesa secinājusi, ka atbildētāja nav vainojama prasītājas tiesību aizskārumā, jo tā vietā, lai noslēgtu zemes nomas līgumu ar atbildētāju, par ko puses pēc būtības jau bija vienojušās ārpustiesas kārtībā, jo atbildētāja piekrita noslēgt zemes nomas līgumu, prasītāja tomēr izvēlējusies celt tiesā prasību par zemes nomas maksas parādu par periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 21. janvārim, t.i., par 21 dienu, izvairoties no valsts nodevas samaksas pilnā apmērā, kāda tā būtu samaksājama valsts budžetā, ja prasītāja būtu papildus izteikusi prasījumus par zemes nomas līguma būtisko sastāvdaļu noteikšanu un zemes nomas līguma noslēgšanu.

Ievērojot pamatu prasības noraidīšanai un atzīstot, ka atbildētāja nav vainojama prasītājas tiesību aizskārumā, pirmās instances tiesa atzinusi, ka nav pamata piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai tiesāšanās izdevumus.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniegusi prasītāja AS "Pilsētas zemes dienests", pārsūdzot to pilnā apjomā un lūdzot **piedzīt** par labu prasītājai no atbildētājas kā ēkas Slokas ielā 217, Rīgā, pārvaldnieka zemes nomas maksas parādu par laiku no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 21. janvārim 351,65 *euro* un pievienotās vērtības nodokli (21%) 73,85 *euro*, kopā 425,49 *euro*, noteikt prasītājas tiesības saņemt likumiskos procentus no piedzītās summas par laiku līdz sprieduma izpildei un lemt par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tajā skaitā par apelācijas sūdzību samaksāto valsts nodevu.

Norāda, ka pirmās instances tiesa nav piemērojusi Civillikuma 1427., 1533. un 1534. pantu, kļūdījusies pierādījumu novērtēšanā un bez ievērības atstājusi prasītājas norādīto, ka ar atbildētāja veiktajiem maksājumiem parāds joprojām nav apmaksāts pilnībā. Tiesa nepamatoti izdarījusi secinājumus, ka prasības pieteikumā norādītais parāds par aprēķina periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 21. janvārim ir pilnībā apmaksāts.

Prasītāja norāda, ka parāds par minēto periodu nav apmaksāts pilnā apmērā. Pirmās instances tiesa nav vērtējusi prasītājas paskaidrojumos norādīto, ka prasība pilnā apmērā nav apmaksāta.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka prasība ir par zemes nomas maksas un pievienotās vērtības nodokļa piedziņu nevis faktiski iekasēto uzkrājumu zemes nomas maksai piedziņu, kurus tiesa kļūdaini atzinusi par veiktajiem maksājumiem par zemes nomu.

Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā un nav vērtējusi prasītājas paskaidrojumos norādīto, ka no visiem dzīvokļu īpašniekiem, faktiski iekasējot uzkrājumus zemes nomas maksai pat 5% apmērā no zemes kadastrālās vērtības, maksājumam par 2018. gada 1. pusgadu būtu jābūt 2 525,72 *euro*, par 2018. gada 3. ceturksni 1 283,79 *euro* (neieskaitot pievienotās vērtības nodokli), kopā 3 809,51 *euro*. Prasītāja no atbildētājas nav saņēmusi maksājumus iepriekš norādītajā apmērā, bet gan tikai 3 658,77 *euro* apmērā. Turklāt prasītāja prasības pieteikumā lūgusi piedzīt zemes nomas maksas parādu 6 % apmērā no zemes kadastrālās vērtības gadā.

Kā izriet no atbildētājas paskaidrojumos sniegtās informācijas, arī atbildētāja norādījusi pirmās instances tiesai, ka prasītājai ir pārskaitīti uzkrājumi, nevis zemes nomas maksa turklāt iekasētajā, nevis pilnā apmērā, ko atzinusi arī atbildētāja.

Tiesa nav ņēmusi vēra, ka maksājums ir par citu laika periodu kā prasības pieteikumā iekļautais. Secīgi pirmās instances tiesa kļūdaini secinājusi, ka zemes nomas maksa pilnībā apmaksāta.

Lai izdarītu pareizu secinājumu, vai prasījums ir apmaksāts pilnībā vai daļēji, jāņem vērā visa informācija – gan summa, gan periods. Turklāt lietā nav pierādījumu, ka prasītājas prasība būtu apmierināta 5 % apmērā no zemes kadastrālās vērtības.

Minētais apliecina, ka no lietā esošajiem pierādījumiem nav iespējams noteikt vai atbildētāja prasītājai ir nodevusi no dzīvokļu īpašniekiem saņemtos uzkrājumus nomas maksai par periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 21. janvārim pilnā apmērā vai tikai daļēji.

Atbildētāja nav pierādījusi, ka samaksa par prasības priekšmetu ir izdarīta, turklāt, pilnā apmērā (Civillikuma 1838. pants).

Pēc 2018. gada 1. janvāra zemes īpašniekam ar ēkas pārvaldnieku nav izdevies vienoties par zemes nomas līguma noslēgšanu rakstveidā, jo starp pusēm nav panākta vienošanās par zemes piespiedu nomas līguma būtiskajām sastāvdaļām. Ar 2018. gada 23. jūlija vienošanos nr.7.1-1/743/2018 noteikts, ka starp pusēm nav panākta vienošanas par zemes piespiedu nomas līguma būtiskajām sastāvdaļām par periodu no 2018. gada 1. janvāra, tāpat puses konstatē, ka starp tām pastāv atšķirīgs viedoklis par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu zemes nomas maksājumiem, ja zemesgabala īpašnieks ir pievienotās vērtības nodokļa maksātājs.

Pagaidu vienošanās atbilstoši Civillikuma 1534. pantam ir kvalificējama kā iepriekšēja apspriede un ir noslēgta tāpēc, ka puses nav spējušas panākt galīgu vienošanos par nomas līguma būtisko sastāvdaļu – zemes nomas maksas apmēru un pievienotās vērtības nodokļa aprēķināšanas kārtību par laiku no 2018. gada 1. janvāra.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka vienošanās par uzkrājumu veidošanu, ja tāda tiek panākta, nav vienošanās par zemes nomas maksu. Starp pusēm joprojām nav panākta vienošanās par zemes piespiedu nomas līguma būtiskajām sastāvdaļām. Tāpat pusēm ir atšķirīgs viedoklis attiecībā uz nomas maksas aplikšanu ar pievienotās vērtības nodokli. Tādējādi nepamatots un kļūdains ir pirmās instances tiesas viedoklis, ka puses pēc būtības jau bija vienojušās, jo atbildētāja piekritusi noslēgt zemes nomas līgumu (par summu, kam nepiekrīt prasītāja). Atbildētāja atsakās slēgt ar prasītāju zemes nomas līgumu uz tādiem pašiem noteikumiem kā līdz 2017. gada 31. decembrim, savukārt uz citiem noteikumiem līgumu nevēlas slēgt prasītāja.

Prasības pieteikums pirmās instances tiesai nosūtīts 2018. gada janvārī, vienošanās par zemes nomas maksu joprojām nav panākta, savukārt vienošanās par uzkrājumu veidošanu zemes nomas maksai un samaksas kārtību noslēgta tikai 2018. gada 23. jūlijā.

Norāda, ka atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa 34. panta septītajai daļai zemes nomas maksa ar pievienotās vērtības nodokli ir jāapliek.

Prasītāja vērsusi uzmanību uz Pievienotās vērtības nodokļa likuma 34. panta septīto daļu, Tieslietu ministrijas 2016. gada 4. jūlija atzinumu Nr. 1-11/26451, Satversmes tiesas sēdē lietā Nr. 2017-17-01 2018. gada 7. martā, pieaicinātās ekspertes – Tieslietu ministrijas pārstāves Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieces tiesību politikas jautājumos Lailas Medinas norādīto, Eiropas Padomes Direktīvu 2006/112/EK , Eiropas Savienības tiesas sniegtajām atbildēm uz prejudiciāliem jautājumiem par pievienotās vērtības normu piemērošanu *(apvienotās lietas C-249/12 un C- 250/12 Tulicā un Plavosin; C-129/11 Balkan and Sea Properties un Provadinvest).*

Rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību atbildētāja norādījusi, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un uzskata to par noraidāmu.

Paskaidrojumos norādīts, ka prasītāja vēlas piedzīt 351,65 *euro*, pie kam nomas maksu aprēķinot 6 % apmērā no zemes kadastrālās vērtības.

Atbildētājas ieskatā samaksa par prasības priekšmetu veikta pilnā apmērā. Atbildētāja uzsver, ka ievērojot dzīvokļu īpašnieku intereses, zemes nomas maksa no dzīvokļu īpašniekiem tiek iekasēta normatīvajos aktos noteiktajā apmērā, nevis atbilstoši prasītājas prasības pieteikumā noteiktajai zemes nomas maksai 6 % apmērā no kadastrālās vērtības 2018. gadā.

Atbildētāja norāda, ka starp pusēm nav spēkā esoša tiesiska darījuma (spēkā esoša zemes piespiedu nomas līguma), no kura Atbildētājai būtu kādi pienākumi pret prasītāju, tai skaitā pienākums maksāt prasītājai zemes nomas maksu. Starp prasītāju un atbildētāju 2014. gada 23. decembrī noslēgtā zemes piespiedu nomas līguma Nr.7.4-1/1172/2014 termiņš ir beidzies 2017. gada 31.decembrī, un no tā izrietošās saistības pret prasītāju ir pilnībā izpildītas. Jauns zemes piespiedu nomas līgums nav noslēgts.

Starp prasītāju un atbildētāju nepastāv zemes piespiedu nomas attiecības uz likuma pamata. Turklāt arī Privatizācijas likuma 54 .panta pirmajā un otrajā daļā nepārprotami ir noteikts, ka zemes gabala īpašniekam ir pienākums noslēgt zemes nomas līgumu ar privatizētā objekta īpašnieku un zemes gabala nomas maksu nosaka, pusēm rakstveidā vienojoties.

Prasītāja ar atbildētāju, noslēdzot vienošanos, ir vienojušās par zemes nomas maksu, nosakot, ka 2018. gadā zemes nomas maksa dzīvokļu īpašniekiem tiek aprēķināta atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas noteic, ka zemes nomas maksa ir 5 % apmērā no nomājamā zemesgabala kadastrālās vērtības. Šobrīd prasītājai pārskaitītās summas par zemes nomu atbilst vienošanās nosacījumiem un nav pamata atsaukties uz to, ka maksājums pārsniedz prasītājas celtās prasības apmēru. Atbildētāja ir pierādījusi, ka samaksa ir izdarīta un vadoties pēc Civillikuma normām, saistība izbeidzas pati no sevis, kad nolīdzināts parāds.

Atbildētāja nepiekrīt prasītājas apgalvojumam, ka vienošanās ir tikai pagaidu noregulējums, jo faktiski prasītāja un atbildētāja ir vienojušās par zemes nomas maksas samaksas kārtību 2018. gadā, bet cita veida prasījumi tiesā līdz šim nav celti, neskatoties uz to, ka prasītāja norāda, ka starp prasītāju un atbildētāju pastāv strīds par zemes piespiedu nomas līguma būtiskajām sastāvdaļām nomas tiesiskajās attiecībās.

Atbildētāja vienošanos ir izpildījusi, ko apliecina 2018. gada 17. augusta maksājuma uzdevums Nr.l8-7431 un 2018. gada 15. novembra maksājuma uzdevums Nr.18-7432, un 2019. gada 15. februāra maksājuma uzdevums Nr.19-7431 par zemes nomas maksas pārskaitīšanu, kur kopumā prasītājai par zemes nomu 2018. gadā pārskaitīts 4 994,83 *euro*. Jānorāda, ka nomas maksa tika iekasēta un samaksa veikta atbilstoši spēkā esošiem normatīvajiem aktiem, kas noteic nomas maksas apmēru 2018. gadā.

Atbildētāja nepiekrīt apelācijas sūdzībā prasītājas norādītajiem argumentiem attiecībā par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanas kārtību zemes piespiedu nomas tiesiskajās attiecībām un uzskata tos par nepamatotiem.

Atbildētāja uzskata, ka apelācijas sūdzībā Prasītājas argumenti un judikatūras apkopojums par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu citās lietās nav piemērojams šīs lietas izspriešanā.

Rīgas apgabaltiesā apelācijas tiesvedība ierosināta 2019. gada 2. aprīlī un saskaņā ar Civilprocesa likuma 440.[8], 440.[9] un 440.[11] pantu lietas izskatīšana noteikta rakstveida procesā 2019. gada 13. jūnijā, par ko paziņots lietas dalībniekiem.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un novērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība ir noraidāmas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniegusi AS "Pilsētas zemes dienests", pārsūdzot to pilnā apjomā, tādejādi apelācijas kārtībā izskatāma AS "Pilsētas zemes dienests" prasība pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par zemes nomas maksas parāda un pievienotās vērtības nodokļa piedziņu.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Tiesas kolēģija konstatējusi pamatu pievienoties pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Pirmās instances tiesas sprieduma motivācija ir pietiekama un atzīstama par pareizu. Vienlaicīgi tiesas kolēģija atzīst par nepieciešamu papildus pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai sniegt vērtējumu attiecībā par AS "Pilsētas zemes dienests" prasību daļā par pievienotās vērtības nodokļa piedziņu.

Lietā nav strīda, ka prasītāja ir zemes gabala Slokas ielā 215, 217, Rīgā, kadastra Nr.0100 117 0085, 8 404 m^2 platībā īpašniece. Uz zemes gabala atrodas daudzdzīvokļu dzīvojamā māja, kuras uzturēšanai un apsaimniekošanai ir funkcionāli piesaistīta daļa no prasītājai piederošā zemes gabala, t.i., 3 242 m^2 platībā, ko apliecina Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas nodalījuma Nr.1000 0000 9472 noraksts un zemes robežu plāns.

Lietā nav strīda, ka pēc 2018. gada 1. janvāra puses nav vienojušās par zemes nomas līguma noslēgšanu rakstveidā.

Attiecībā uz apelācijas sūdzībā izteiktajiem iebildumiem, ka pirmās instances tiesa nav piemērojusi Civillikuma 1427., 1533. un 1534.pantu, tiesas kolēģija norāda, ka prasība celta par zemes nomas maksas parāda un pievienotās vērtības nodokļa piedziņu, pamatojot prasības pieteikumu uz likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 50.panta pirmās daļas 3.punktu, 54.pantu, likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 4.panta piekto daļu, 12.panta otro prim daļu, Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta otrās daļas 4.punktu, 11.panta pirmo daļu, 17.[4] panta ceturtās daļas 3.punktu un Civillikuma 1838., 2141. un 2142. pantu.

Uz Civillikuma 1427., 1533. un 1534.pantu prasītājs atsaucies vienīgi prasības pieteikuma grozījumos, kurus ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneses 2019. gada 9. janvāra lēmumu atteikts pieņemt. Lai arī minētais pirmās instances tiesas tiesneses lēmums nav pārsūdzams, prasītāja nav izteikusi iebildumus apelācijas sūdzībā, kā arī atkārtoti nav vērsusies tiesā ar attiecīgu lūgumu par prasības pieteikuma grozījumu pieņemšanu lietā.

Tādējādi konkrētā prasība izskatāma uz tā pamata un apstākļiem, kādi norādīti sākotnējā prasības pieteikumā.

Izvērtējot apelācijas sūdzībā norādītos iebildumus, tiesas kolēģija secina, ka prasītāja pārāk plaši interpretējusi savas kā zemes īpašnieka tiesības piespiedu nomas attiecībās.

Lietā nepastāv strīds par to, ka tiesiskā attiecība starp prasītāju un dzīvokļu īpašniekiem pastāv uz likuma pamata. Savukārt procentu likme, no kuras tiek aprēķināta zemes nomas maksa ir nosakāma pusēm vienojoties, ņemot vērā likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 54. pantā noteiktos ierobežojumus zemes nomas maksas apmēram, kā pamatoti norādīts atbildētājas paskaidrojumos par prasību.

Tiesas kolēģija norāda, ka strīds par to, vai dzīvokļu īpašniekiem izveidojies zemes nomas maksas parāds, var tikt izlemts vienīgi pēc tam, kad tiktu noslēgts attiecīgs zemes nomas līgums vai lūgts tiesai noteikt līguma būtiskās sastāvdaļas.

Tiesas kolēģijas ieskatā starp pusēm noslēgtā 2018.gada 23. jūlija vienošanās Nr. 7.1-1/743/2018 "par zemes nomas maksas par laika periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 31. decembrim samaksas kārtību" apstiprina apstākli, ka puses nav panākušas vienošanos par zemes nomas līguma būtiskajām sastāvdaļām par laiku no 2018. gada 1. janvāra un pusēm ir atšķirīgs viedoklis jautājumā par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu zemes nomas maksājumiem.

Vienošanās "j" punkts noteic, ka pārvaldnieks dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem par nomājamā zemesgabala lietošanu 2018. gadā veido uzkrājumus zemes nomas maksai, aprēķinot zemes nomas maksu 5 % apmērā no nomājamā zemesgabala kadastrālās vērtības, ar mērķi samazināt izdevumus iespējamo tiesvedību rezultātā, bet vienošanās 1. punktā noteikts, ka pārvaldnieks iekasētos uzkrājumus zemes nomas maksai samaksā iznomātājam tādā apmērā, kādā tie iepriekšējā ceturksnī iekasēti no dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem un uzkrāti pārvaldnieka kontā.

Tiesas kolēģija secina, ka prasītājas pozīcija konkrētā jautājumā ir pretrunīga. No vienas puses, vienošanās noslēgta par faktiski iekasēto maksājumu 5 % apmērā uzkrājuma veidošanai pieņemšanu no atbildētājas, bet no otras puses, pieprasot samaksāt parādu, kura aprēķinā par pamatu ņemta 6 % no zemes kadastrālās vērtības gadā likme.

Tiesas kolēģija konstatē, ka vienošanās starp pusēm noslēgta 2018. gada 23. jūlijā, bet prasība par nomas maksas parādu par periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2018. gada 21. janvārim par 351,65 *euro* un pievienotās vērtības nodokļa (21%) 73,85 *euro*, kopā 425,49 *euro,* piedziņu tiesā celta 2018. gada 29. janvārī, nesagaidot ceturkšņa beigas, kā arī pirms vienošanās noslēgšanas.

Lietā nav strīda, ka 2018. gada 23.jūlijā noslēgtā vienošanās nav uzskatāma par zemes nomas līgumu Civillikuma 1534. panta izpratnē, tomēr nenoslēdzot zemes nomas līgumu, kā arī nevienojoties par nomas maksu, nav iespējams konstatēt, vai nomnieki ir izpildījuši saistības pret zemes īpašnieku.

Tādējādi secināms, ka prasītājas aprēķins pamatots tikai ar vienas puses, zemes īpašnieka, pieņēmumu par zemes nomas maksas aprēķinu, līdz ar to tiesas kolēģija prasītājas iesniegto aprēķinu nevar atzīt par pamatotu.

Tā kā 2018.gada 23.jūlija vienošanās paredz maksājumu veikšanas termiņus, bet neparedz konkrētu maksājuma summu katrā ceturksnī, kā arī neietver zemes nomas maksas aprēķinu par katru ceturksni, tiesas kolēģijai nav juridiska pamata secināt, ka atbildētāja, iesniedzot 2018.gada 17.augusta maksājuma uzdevumu par 2 404,82 *euro* (*lietas 66.lapa*), kas pārsniedz prasības summu, atbilstoši Civillikuma 1838.pantam nebūtu pierādījusi iekasētās zemes nomas samaksas faktu. Prasības papildinājumi lietas izskatīšanas laikā nav tikuši iesniegti.

Tāpat lietas materiālos iesniegts 2018. gada 15. novembra maksājuma uzdevums par 1 253,95 *euro (lietas 67.lapa)* un 2019. gada 15. februāra maksājuma uzdevums par 1 336,06 e*uro (lietas 140.lapa).*

Minētais apliecina, ka atbildētāja pildījusi 2018. gada 23.jūlijā noslēgto vienošanos un veikusi zemes nomas samaksu prasītājai atbilstoši vienošanās noteikumiem.

Apelācijas sūdzībā norādītais, ka maksājumus par zemes nomu nav veikuši visi dzīvokļu īpašnieki, formāli varētu būt ticams, taču minētais iebildums pārsniedz izskatāmās prasības, kas celta pret apsaimniekotāju par parāda piedziņu, robežas, līdz ar to tiesas kolēģija nevērtē ar to saistītos apstākļus.

Attiecībā uz prasības pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādīto, ka pusēm pastāv atšķirīgs viedoklis par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu zemes nomas maksājumiem, Civillietu tiesas kolēģija norāda uz Augstākās tiesas Civillietu departamenta paplašinātā sastāvā pieņemto 2018. gada 27. jūnija spriedumu SKC-5/2018, kurā atzīts, ka zemes piespiedu nomas maksas apmērs, ievērojot šo attiecību izņēmuma rakstura juridisko darbu, nav padarīts par atkarīgu no tā, vai pēc īpašuma reformas zemes īpašnieks kļūst vai nekļūst par pievienotās vērtības nodokļa maksātāju un vai nākamais zemes īpašnieks ir vai nav šī nodokļa maksātājs. Tādējādi ēkas īpašniekam nav jāmaksā pievienotās vērtības nodoklis papildu tiesas noteiktajai nomas maksai.

Tāpat tiesas kolēģija atzīst par nepamatotām apelācijas sūdzībā norādītās atsauces uz Tieslietu ministrijas 2016. gada 4. jūlija atzinumu Nr. 1-11/26451, Satversmes tiesas sēdē lietā Nr. 2017-17-01 2018. gada 7. martā pieaicinātās ekspertes – Tieslietu ministrijas pārstāves Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieces tiesību politikas jautājumos Lailas Medinas norādīto, Eiropas Padomes Direktīvu 2006/112/EK , Eiropas Savienības tiesas sniegtajām atbildēm uz prejudiciāliem jautājumiem par pievienotās vērtības normu piemērošanu *(apvienotās lietas C-249/12 un C- 250/12 Tulicā un Plavosin; C-129/11 Balkan and Sea Properties un Provadinvest), ņemot vērā* konkrētā situācijā konstatētos apstākļos un judikatūru jautājumā par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu zemes nomas maksājumiem.

Arī Valsts ieņēmuma dienesta 2018.gada 21.septembra atzinums Nr.8.6-13/248206 nav vērtējams kā noteicošais faktors pievienotās vērtības nodokļa piemērošanai zemes nomas maksājumiem, ņemot vērā, ka judikatūrā nostiprināts viedoklis par attiecīgo jautājumu.

Uz judikatūras nozīmi norādījis Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis Egils Levits: "judikatūra ir tiesu nolēmumos atrodamās juridiskās atziņas, kas ir vispārināmas un līdz ar to pielietojamas ne vien konkrētajā, bet arī citos gadījumos. [..] judikatūras ievērošana arī rada sabiedrībai tiesisku drošību un paredzamību, kā arī nostiprina tiesiskā valstī nepieciešamo sabiedrības paļāvību uz valsts institūciju un it sevišķi tiesu darbības taisnīgumu" *(sk. Levits E. Judikatūra – pamati, problēmas, piemērošana // Latvijas Republikas Augstākās tiesas Biļetens, Nr.1/2010,32.lpp.)*.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā nav konstatēti arī tādi apstākļi, kas liecinātu, ka jautājums par Direktīvas 2006/112/EK piemērošanu nacionālajā likumdošanā varētu ietekmēt izskatīšanas rezultātu izskatāmajā lietā. Ņemot vērā, ka prasībā ietvertais aprēķins ir atzīts par nepamatotu un prasība par zemes nomas maksas parādu ir noraidīta, apelācijas instances tiesai nav pamata šādā situācijā analizēt jautājumu par prasītājas tiesībām aprēķinā iekļaut pievienotās vērtības nodokli.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pamatoti noraidījusi prasību. Apelācijas sūdzībā norādītie iebildumi nedod pamatu izdarīt secinājumus, kas būtu pretēji pārsūdzētajā spriedumā atzītajam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Prasītāja samaksājusi valsts nodevu par prasības iesniegšanu 71,14 *euro (lietas 7.lapa),* ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 *euro (lietas 8.lapa) un* par apelācijas sūdzības iesniegšanu – 70 *euro* (*lietas 125.lapa).*

Tā kā prasība ir noraidīta, prasītājas samaksātie tiesas izdevumi netiek atlīdzināti.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts AS „Latvijas Pasts" tarifiem ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi (ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi) šajā lietā kopā ir 3,06 *euro*, ko apliecina informācija uzziņas lapā – par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem (*lietas 2.lapa*).

Tā kā prasītāja ir samaksājusi ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 *euro*, atzīstams minētie izdevumi ir samaksāti pilnībā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta otro daļu, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis. Tā kā prasība ir noraidīta, prasītājas samaksātie ar lietas vešanu saistītie izdevumi par advokāta palīdzību (*lietas 18.lapa*) netiek atlīdzināti.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432., 440.[11] panta pirmo daļu un 440.[12] pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīts AS "Pilsētas zemes dienests" prasību pret SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" par naudas piedziņu.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā - 2019. gada 13. jūnijā.

Tiesnese M.Ābele
Tiesnese G.Ozoliņa
Tiesnesis V.Vazdiķis